

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра обліку і фінансів**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан інформаційних технологій та
економіки
_____/ Тетяна ШТЕРМА/
«__» _____ 2025 р.

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«Соціальне страхування»

Освітньо-професійна програма:	<u>Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u> <u>D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>
Галузь знань:	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> <u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Інформаційних технологій та економіки</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	Чорновол Алла Олегівна – доктор економічних наук, професор
Профайл викладача:	https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-accounting-and-finance/#
E-mail:	alla_trufen@ukr.net
Консультації:	четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Соціальне страхування» формує базові фундаментальні знання з соціального страхування, здобувачі набудуть відповідних фахових та спеціальних компетентностей для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності на підприємствах, при роботі у фінансових органах, установах та у повсякденному житті.

Дисципліна «Соціальне страхування» є складовою навчального плану, вона є вибірковою для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – залік.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Соціальне страхування» є послідовне формування у здобувачів поглибленого знання основних положень теорії та практики фінансового механізму соціального страхування.

Завдання дисципліни «Соціальне страхування» є опанування теоретичних засад, сутності та принципів соціального страхування; ознайомлення з умовами та фінансовим механізмом здійснення основних видів соціального страхування – пенсійного, на випадок безробіття, з тимчасової втрати працездатності, від нещасного випадку на виробництві; ознайомлення з механізмом управління фондами державного соціального страхування; вироблення навиків розробляти пропозиції з удосконалення системи соціального страхування та підвищення ефективності щодо формування та використання коштів соціального страхування.

Предметом вивчення курсу «Соціальне страхування» є система відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів соціального страхування.

У результатів вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- мету та основні цілі соціального страхування;
- принципи та функції соціального страхування;
- джерела фінансового забезпечення системи соціального страхування;
- напрями видатків фондів соціального страхування;
- порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- механізм розрахунку соціальних страхових виплат із фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- порядок надання соціальних послуг із фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- напрями розвитку системи соціального страхування в Україні та світі;

вміти:

- визначати джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів фондів державного соціального страхування;
- проводити нарахування та утримання єдиного соціального внеску у різних категорій платників;
- визначати умови та порядок призначення різних видів матеріального забезпечення і соціальних послуг для застрахованих осіб;
- здійснювати розрахунок розмірів страхових виплат, що фінансуються за рахунок коштів фондів соціального страхування;
- критично осмислювати вітчизняний і закордонний досвід розвитку системи соціального страхування;
- розробляти напрями розвитку системи державного соціального страхування.

3. Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК 12. Здатність до формування та вдосконалення механізму фінансового забезпечення функціонування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

СК 13. Здатність аналізувати форми та методи планування державного та місцевих бюджетів, оцінювати ефективність державної фінансової політики, напрямів реалізації бюджетного процесу та міжбюджетних відносин.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового

регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПР25. Формувати та вдосконалювати механізм фінансового забезпечення для функціонування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

ПР26. Аналізувати доходи і видатки держави та територіальних громад, стан публічних фінансів, оцінювати ефективність фінансової політики й бюджетного процесу, здійснювати фінансовий контроль в умовах децентралізації.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування.

Тема 2. Державне регулювання соціального страхування.

Тема 3. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 4. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності.

Тема 5. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Тема 6. Соціальне страхування на випадок безробіття.

Тема 7. Державне пенсійне страхування.

Тема 8. Недержавне пенсійне страхування.

Тема 9. Досвід соціального страхування різних країн світу.

5. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання:**

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Система контролю поєднує сукупність методів і форм оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти.

Методи оцінювання:

- усне опитування - (0-3 бали);
- письмове опитування - (0-3 бали);

- тестування; (0-5 бали);
- презентація результатів виконаних завдань, доповіді; (0-5 балів);
- аналітичні звіти; (0-5 балів);
- розв'язування практичних ситуацій; (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання - (5-15 балів);
- публікація тез чи статті (5-10 балів);
- модульна контрольна робота (0-20 балів)
- підсумковий контроль – залік (сукупність балів за семестр).

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи).

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за певний період навчання студентів. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль		Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, ввічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

6. Література

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України №1058 IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Сохань М.Ю. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту осіб із сімейними обов'язками. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. №2 (31). С. 65–68.
6. NoghaniBehambar H., Salari M. Health benefits of social insurance. Health Economics. 2020. Vol. 29. P. 1813–1822.
7. Внукова Н., Кузьмінчук Н. Соціальне страхування. Кредитно-модульний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 412 с.
8. Квасницька Р.С., Доценко І.О. Соціальне страхування: навч. посіб. Кам'янець Подільський: Друкарня Рута, 2019. 355 с. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI.
9. Марич М.Г. Соціальне страхування: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.
10. Соціальне страхування: навч. практик. / Укл. М.Г. Марич, С.С. Кучерівська. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 293 с.
11. Макаренко А.П. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ. Запоріжжя: ЗДІА, 2024. 199 с.
12. Прилипко С.М., Ярошенко О.М., Занфірова Т.А., Аркатов Я.А. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні: сучасний стан та стратегія розвитку: моногр. Харків: Право, 2023. 208 с.

13. Коверза В.С. Соціальне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2023. Вип. 5 (22). С. 85–89.
14. Петрушка О.В., Шулюк Б.С. Проблеми соціального страхування та напрями його модернізації в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2024. №11/3. С. 59–61.
15. Сохань М.Ю. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту осіб із сімейними обов'язками. Прикарпатський юридичний вісник. 2023. №2 (31). С. 65–68.
16. Geisler M, Allwood CM, Salo I. The association between decision-making skills and subjective decision outcomes among administrative officers in the Swedish Social Insurance Agency. Health Soc Care Community. 2020. P. 1–10.
17. Huang Y., Liu W., Zhuo Y., Sun X. Social insurance participation and urban settlement intentions of China's floating population. Popul Space Place. 2020. Vol. 26. URL: <https://doi.org/10.1002/psp.2366>.
18. Klimaviciute J., Pestieau P. Zeitschrift für das Gesamte Finanzwesen. Tübingen. 2018. Vol.74. Iss. 1. S. 88–108.
19. Nicoli F., Kuhn T., Burgoon B. Collective Identities, European Solidarity: Identification Patterns and Preferences for European Social Insurance. JCMS: Journal of Common Market Studies. 2020. Vol. 58. P. 76–95.
20. Nohanibehambar H., Salari M. Health benefits of social insurance. Health Economics. 2020. Vol. 29. P. 1813–1822.
21. Chornovol A. Economic and legal aspects of EU insurance market development / Olena Murashko, Ruslana Havrylyuk, Vitalii Operuk, Iryna Zhuvahina, Alla Chornovol, Mykola Andriyenko // Journal of Management Information and Decision Sciences. 24(6). 2021. pp. 1-9.
22. Chornovol A. Innovative financial management strategy in the context of amalgamation of territorial communities of Ukraine / Alla Chornovol, Yuliya Voytsekhovska, Volodymyr Sarychev, Tetiana Chysnevych, Maryna Goncharenko // Journal of Eastern European and Central Asian Research. 9(6). 2022. pp. 914-926.

Інформаційні ресурси:

1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Пенсійний фонд України – <http://www.pfu.gov.ua/>
6. Рахункова палата України – <http://www.ac-rada.gov.ua/>
7. Міністерство соціальної політики України - <https://www.msp.gov.ua/>
8. Пенсійний фонд України - <https://www.pfu.gov.ua/>
9. Фонд соціального страхування України - <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main>
10. Державний центр зайнятості - <https://www.dcz.gov.ua>